

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните
Център за оценка на риска
по хранителната верига

ИНФОРМАЦИЯ

на Федералният институт за оценка на риска в Германия, относно разликата между риск и опасност

Федералният институт за оценка на риска (BfR) в Германия, публикува на електронната си страница информация, която дава яснота за разликата между риск и опасност. В ежедневието език, термините "опасност" или „риск“ често се използват взаимозаменяемо и точно разграничение между двата термина много рядко се прави. Въпреки това, при опазване здравето на потребителите е особено важно те да се използват по правилен начин и ясно да се направи разлика между тях. В настоящата информация експертите на BfR посочват най-важните разлики между понятията „опасност“ и „риск“.

Какво отличава опасността от риска?

Към днешна дата, няма съвсем точно определение на термините „опасност“ и „риск“. Науката прави разлика между термините, но въпреки това тяхната употреба в различните дисциплини значително се различава. Например, природните и хуманитарните науки имат свои собствени определения, въз основа на контекста на дисциплината. В оценката на риска, **опасността** се описва, като **потенциала** на дадена ситуация или вещество да навредят на здравето на човека (да доведат до неблагоприятни последици за здравето на човека). **Рискът**, от друга страна, описва **вероятността** дадена ситуация или вещество да навреди на здравето и тежестта на вредата.

Как се извършва оценка на риска в Германския федерален институт за оценка на риска и кои стъпки са част от процеса на оценка на риска?

Оценка на риска в BfR се извършва чрез система, която включва четири етапа, а именно: идентифициране на опасността, характеризиране на опасността, оценка на експозицията и характеризиране на риска.

Първата стъпка от процеса от оценка на риска е да се идентифицират и опишат ситуации или вещества, които биха могли да имат отрицателно въздействие върху здравето на хората

Amber Green White

1618, гр. София, бул. „Цар Борис III“ № 136; тел. +359 2 427 30 56
<https://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

(идентифициране на опасности). След това се оценяват неблагоприятните ефекти, които те биха могли да имат върху здравето на хората (характеризиране на опасността). Рискът се изчислява въз основа на опасността от ситуация или вещество и вероятността от контакт с него, този етап се нарича оценка на експозицията и е третата стъпка в процеса на оценка на риска. Последната стъпка е характеризирани на самият риск, която включва анализиране на вида на потенциалната вреда и вероятността тя действително да се случи.

Защо е важно да се прави разлика между опасност и риск?

В ежедневието си ние постоянно влизаме в контакт с потенциално опасни ситуации или вещества, но всъщност не е задължително да има риск за здравето ни. Когато опасностите и рисковете се съобщават, възникват недоразумения без необходимото разграничаване. В повечето случаи, самото наличие на вредни вещества в храната се счита за проблемно, дори ако от научна гледна точка не трябва да се очакват неблагоприятни последици за здравето. С други думи, дори ако дадено вещество е опасно, съществува риск за потребителите, ако те са изложени на него до определена степен. Видът на експозиция е също толкова важен, колкото и количеството на погълнатото вещество.

Опасните вещества, освен чрез храната могат да се абсорбират в организма на човек и чрез други пътища, например чрез кожата и дихателната система. Кожата, като най-големият орган в човешкото тяло, е един от пътищата за проникване на различни вещества в организма. Някои вещества могат да проникнат през външния слой на кожата, епидермиса и да се разпространят в тялото. Дихателната система е друг път за абсорция, където замърсителите в околната среда, могат да бъдат вдишани и абсорбирани от белите дробове. След абсорбция на тези вещества в организма, те могат да се разпространят през кръвта и да достигнат различни тъкани и органи. Някои от веществата могат да бъдат метаболизирани в организма, докато други могат да останат непроменени. Абсорбцията на химични вещества в организма не означава непременно, че те ще причинят неблагоприятни последици за здравето на хората. Влиянието на веществата върху организма зависи от тяхната доза, концентрация, продължителност на излагане и токсичност. Някои вещества могат да бъдат безопасни при ниски нива, но да станат токсични при високи концентрации или при продължително излагане. Както е казал Парацелз: „Дозата прави отровата“.

Какви са конкретните примери за разграничението между опасност и риск?

Тигърът е потенциална опасност за човешкото здраве, защото ако нападне човека, може да причини сериозни наранявания. Въпреки това, ако тигърът е в заграждение в зоопарка,

рискът тигърът да причини вреда е малък. Следователно, дали тигърът е вреден за човешкото здраве или не е, зависи не само от съответното поведение на човека и тигъра, но и от степента, в която човекът влиза в контакт с тигъра на първо място. Ако срещнем тигър в дивата природа, рискът от увреждане здравето на човека е значително по-висок.

Пример от оценката на риска за безопасността на храните е циановодородна киселина. Това е токсично вещество, което се среща естествено в свързана форма в храни, като ленено семе или горчиви кайсиеви ядки и се освобождава при дъвчене, но само в малки количества. Ако се спазват инструкциите за консумация, не се очакват неблагоприятни последици за здравето. Циановодородната киселина е регулирана на европейско ниво в законодателството, като максимално допустимо количество на циановодородната киселина в различни храни (ленено семе, бадемове и кайсиеви ядки и маниока).

Настоящата информация от Федералният институт за оценка на риска е информация на европейско ниво и е равностепенна и за България.

Източник:

THE GERMAN FEDERAL INSTITUTE FOR RISK ASSESSMENT (BFR), Why a tiger is a hazard, but not necessarily a risk - The difference between risk and hazard. 09 February 2024

https://www.bfr.bund.de/en/why_a_tiger_is_a_hazard_but_not_necessarily_a_risk_the_difference_between_risk_and_hazard-314625.html

Други информации в областта на храните, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

<https://corhv.government.bg/Биологични-опасности-с-28>

<https://corhv.government.bg/Хранителни-добавки-и-добавки-в-храни-с-34>

<https://corhv.government.bg/Диетични-продукти-хранене-и-алергени-с-37>

Изготвил:

инж. Мария Христова, главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

27.02.2024 г.